

Vì quá nhiñu ngòññ lo sò là nòñ kinh tò nói chung sò “ròñ” vào mọt cuòc khòñg hòñg tròm tròñg và kéo dài, nên cuòc lo sò chung vò mọt tòñg lai quá mòm đã gây nên mọt khòñg hòñg tâm lý: tò sò kòñg Dow Jones (Dow Jones Industrial Average) đã sòt mòm, sòt thòp nhòt trong vòng 20 năm qua. Tòñg sò còu đòñ vòñ mòm hàng hóa và đòch vò đã giòm bòt ròt nhiñu, và tòñg sò thu hòñch còñ a các ngân hàng đã sòt ròt sâu.

Các sò thòñg kê còñ a kinh tò Mòm báo hiñu là: toàn thò nòñ kinh tò Mòm ròt có thò xuòñg thòp hòñ bao giò hòt so vòñ giai đòñ 30 năm vòñ a qua. Các tin tòc bòt òñ đó, đi đòñ vòñ tin tòc bì quan trên thò tròñg chòñg khoán và thò tròñg tín đòñg (credit market) đò đò quét sòch mòm thòñ đò và tin tòñg òc quan sau mòm y vò tăng sò òññg tín đòñg cho các ngân hàng tín đòñg ngay ngày 13-10 vòñ a qua.

Tò sò Dow vòñ a mòm tòt giòc 733 đòñm, tòc là gòñ 8%, vì quá nhiñu ngòññ lo sò là Mòm bòt đòu mòm giai đòññ kinh tò thoái trào (economic recession). Không ai tin tòñg là các ngân hàng thòñg mòm (commercial banks) có đò khòñg và thòñ chí đò đòy toàn thò nòñ kinh tò lên mòm giai đòññ thòñh vòñg lâu dài. Ngòññ nào có sòñ tiòt kiòm (savings) đòu tò thòñ đò dè đòt, không tin tòñg òc quan vò tòñg lai, òñ hòñg đòññ tiòu thò và đòu tò.

Không nhòñg tò sò Dow mà thòñ: nhiñu tò sò kinh tò khác cũñg bìñn chuyòñn theo cùng chíu: tò sò Standard & Poor's 500 cũñg tòt giòc 9%. Nói tòñg quát thì giòñ đòu tò chòñg khoán bì thòt mòm mòm tròñu tròñu (sò 1 theo sau bìñ 12 sò không) vì thò tròñg chòñg khoán đã tòt giòc quá mòm.

Còn nhiñu tròñu chòñg suy bìñ khác nòñ a: tòñg sò còu đòñ vòñ các nguyên òñu kòñg (industrial raw materials) cũñg tòt giòc mau chóng, nhòt là giá đòu hòñ a và kim khí đòñg (copper).

Tòt giòc còñ a các chòñg khoán (stocks) đã đòy giòñ đòu tò (investors) vào khu vòc chòc chòñ hòñ, nhòt là trái phiòu kho bìc (Treasury Bond). Vì sò còu tăng quá mau, nhòt là Trái Phiòu Kho Bòc hai năm (Two-year Treasury Bond) nên giá đã tăng và sò òññ đã tòt xuòñg 1.6%.

Nhiñu bìñn chuyòñn bìñ òñ đòñ đòp, ròñ òññ nhiñu tin đòñ đòñ vòñ nhòññ c đòñm còñ a toàn thò hòñ thòñg kinh tài, nhòt là trong lãnñh vòc kòñg quỹ đòu còñ ((hedge-fund industry).

Thị trường chứng khoán gây mất bình tĩnh không khí hoang mang. Mới đây, chủ tịch Dị Trị Liên bang (Federal Reserve chairman) Ben Bernanke nhận nhiệm vụ là toàn quyền thị trường chứng khoán gặp mặt thị trường khó khăn mặc dù là chính phủ liên bang (Federal Government) đã giải phóng 700 tỷ (\$700 billion, nghĩa là số 7 theo sau 11 số không) để các ngân hàng kinh tế có thể phục hồi tín dụng hoạt động kinh tế toàn diện.

Ông Bernanke đã nói: “Đầu tiên công tác ổn định tài chính là bước quan trọng đầu tiên, nhưng dù nó có đầu tiên như vậy hay không, không phải vì thế mà kinh tế phục hồi lập tức. Sau chốt, ổn định tín dụng hoạt động kinh tế, sau thời kỳ ngắn sắp tới, sẽ tùy thuộc phần lớn vào thị trường ổn định tài chính và tín dụng trở lại mức hoạt động bình thường hơn” (“Stabilization of the financial markets is a critical first step, but even if they stabilize as we hope they will, broader economic recovery will not happen right away. Ultimately, the trajectory of economic activity beyond the next few quarters will depend greatly on the extent to which financial and credit markets return to more normal functioning”).

Ông Bernanke nhận nhiệm vụ rằng nền kinh tế đã bắt đầu thoái hóa ngay trước cuộc khủng hoảng tài chính trong tháng 9 vừa qua: thị trường, toàn thị trường máy số sản xuất đã chững lại; khối xuất khẩu đã giảm dần; giá bắt đầu giảm sản phẩm đã tăng giá mau chóng; sức tiêu thụ của toàn dân đã giảm; khối đầu tư tăng quát xu hướng giảm; và nền đầu tư cũng xuống.

Ông Bernanke không nói rõ mặt đi xuống quan trọng là lãi suất (interest rate) có xuống hay không, vì nó là mặt đi xuống để cắt giảm trong mặt đi xuống. Hiện nay còn mặt trọng tâm quan trọng hơn nhiều: ngân hàng và ngân hàng toàn thị trường. Mặt bắt đầu mặt giai đoạn khó khăn hơn nữa vì ngân hàng nào có khả năng đầu tư cũng hy vọng và đòi hỏi mặt lãi suất quá lớn, số lãi để cắt giảm để bù vào số vốn mà ai cũng lo sợ vì kinh nghiệm vừa qua quá sâu cay.

Trước những biến chuyển quá bất ngờ nó có thể làm mất hứng thú vốn đầu tư, thì mặt lãi suất, dù lớn tới đâu, cũng có thể biến số vốn thành con số không. Biến chuyển gần đây biến thị trường chi tiêu hàng nào?

Ngân hàng và ngân hàng toàn thị trường. Mặt không sao tránh được mặt thị trường suy giảm ngân hàng. Triết lý chủ đạo đầu tiên là rút lui ngân hàng lo sợ vì hiện nay rút lui ngân hàng đã mất việc; lợi tức của ngân hàng giảm làm thuê giảm dần vì số ngân hàng thất nghiệp tăng quá mau, nó khiến các thị trường mất đi rất khó bán, và mặt đi xuống rất quá mức khi nhìn lại thị trường của các nhà sản xuất ra chúng

giảm; nghĩa là khả năng tiêu thụ của đời chúng giảm có thể lỗi toàn thể nền kinh tế xuống giảm.

Bộ Thương Mại (Commerce Department) vừa cho biết rằng trong tháng vừa qua số tiêu thụ đời chúng đã giảm 2%, nghĩa là ta có thể bắt đầu một giai đoạn suy thoái.

Phải chăng ta đang bắt đầu một thời kỳ suy thoái? Có phải là quá bi quan hay không nếu ta chỉ đời một giai đoạn xuống giảm còn sâu xa hơn nữa? Các số chỉ về tiêu thụ (consumer spending) vốn dĩ được coi là căn bản để đo lường hàng tiêu dùng của toàn thể nền kinh tế.

Khả năng tiêu thụ của toàn dân chúng giảm dần tức là toàn thể nền kinh tế bắt đầu một thời kỳ suy thoái. Vì chỉ về tiêu thụ (consumer spending) đo lường khả năng kiếm tiền của toàn dân, - nghĩa là đo lường hàng tiêu dùng của toàn thể nền kinh tế. Mà thống kê (statistics) xuất bản thời nay không cho phép quan chú ý nào. Trong ba tháng vừa qua, số xe hơi bán đã giảm 3.8%, và cùng thời kỳ đó, một thời nhót đáng khác bắt đầu giảm bớt: đồ đạc, điện khí (electronics), quần áo, thực phẩm mới lạ.

Không riêng tại Hoa Kỳ mà thôi: nhiều xứ khác tại Âu và Á Châu cũng bắt đầu một giai đoạn tiêu thụ. Giá xăng đang lên cao (quá 4 dollars một gallon) nay sẽ xuống (gần 3 dollars một gallon) vì nhiều người sẽ có giảm số tiêu thụ để nhường chỗ cho nhu cầu chi tiêu khác cần thiết hơn. Dầu thô (crude oil) đang quá 100 dollars một thùng, nay giảm xuống còn dưới 70 dollars một thùng (tuần trước ba tháng 10/08), mà tình trạng tiêu thụ vốn có giảm dần mãi!

Trong khi đó, thế trường tín dụng vốn gặp nhiều khó khăn, nghĩa là các ngân hàng thương mại không cho vay để thúc đẩy kinh tế hoạt động, - mà ngược lại máy số xuống sẽ không hoạt động thêm được vì khả năng tiêu thụ của toàn dân quá yếu kém.

Ngay tại Hoa Kỳ, chính phủ đầu tư vào hệ thống ngân hàng tại 700 tỷ Mỹ Kim mà toàn thể nền kinh tế vốn không thấy hoạt động hơn chút nào, nghĩa là hoạt động số xuống sẽ vẫn chưa thấy tăng.

Tại sao thế? Vì một phần lớn nền kinh tế Mỹ hoạt động trong ngành xuất cảng, mà các xứ về tiêu thụ hàng Mỹ đang bắt đầu bước vào một thời kỳ suy thoái.

Vò lòi, ngay hò thò ng ngân hàng Mò cũng đang lúng túng. Nhà nò c cò p phát 700 t dollars đò ngân hàng thúc đò y guò ng máy sò n xuò t hò t đò ng nhiò u hò n; nhò ng sò n xuò t nhiò u hò n thì bán cho ài?, vì mải lòi c cò a ngò ò i tiêu thò hiò n quá yò u kém!

Ta hãy xét trò ò ng hò p cò a hai ngân hàng thò ò ng mò i lòn bò c nhò t tòi xò này: J. P. Morgan Chase và Wells Fargo. Cò hai cùng tuyên bò rò ng bò cho vay (consumer operations department) không thò hò t đò ng thêm vì tùy thuò c vào khò i tín đò ng (volume of credit) tăng hay giò m, không phò i vì ngân hàng muò n cho vay nhiò u hay ít.

Qũy Dò Trò Liên Bang đã tóm tò t mò c hò t đò ng kinh tê tò ng khu vò c trong toàn quò c, đo lò ò ng đò u kiò n hò t đò ng cò a mò i ngành, và đã đo lò ò ng rõ ràng đò u kiò n hò t đò ng quá khó khăn cò a mò i khu vò c. Toàn xò thì tóm tò t nhò sau:

Sò dĩ toàn thò nò n kinh tê trò là vì không mò y ài tin tò ò ng lòi c quan vào tò ò ng lai (high level of uncertainty about the economic outlook or concerns over the availability of credit).

Nói chung thì giò i giàu có xò a nay vò n thò a mải lòi c trong các tiêu thò phò trò ò ng (conspicuous consumption) nay cũng tò giò i hò n trong các đò ch vò mua bán (cautious shoppers). Tò nhiên, các sò n phò m xa xò nay ò ò m, nhò xe hò n loò i sang, các sò n phò m đò n tò (electronics) , các hàng phò trò ò ng (nhò đò fashion, jewelry), du lò ch xa xò v.v.

Ngày nay, các tiêu thò phò trò ò ng đò đò u giò m bò t. Đò cũng là mò t khía cò nh đò y nò n kinh tê tò xuò ng giò c./.